

Maailmanmatkat

Henki kiertää

Darwyn Cooke
THE SPIRIT BOOK ONE
DC Comics

Nostalgia on myrkyllistä. Jos sitä nauttii yliannostuksen, lukija päätyy vain vahingoittamaan itseään. Jos taas nostalgia myrkyttää tekijän sydämen, päätyy hän pahimmassa tapauksessa inspiroitumaan tästä haitallisesta aineesta ja edelleen myrkyttämään pahaa-aavistamattomia lukijoita. Sen sijaan, että katsoisi eteenpäin, nostalgian vaivaama katsoo taaksepäin; hän kierrättää, ei luo. Valmiissa maailmasamme saattaa tuntua siltä, että uutta ei voikaan enää kehittää ja nostalgialle on helppo antautua. Siltikin, vaikka kaikki tarinat olisikin jo kerrottu, on tekijän työ – velvollisuus! – edes yrittää luoda jotain uutta.

Koin eräänlainen kauhistavan, pikku hiljaa valkenevan herätyksen lukiessani James Robinsonin Starman-sarjaa. Aluksi kuvittelin lukevani jotain uutta, uudenlaista kertomusta, jossa supersankareiden sukupolvet vaihtuivat taustallaan kiehtova, Robinsonin luoma maailma. Olin traagisen naiivi: saagan loppua kohti kävi tuskallisen ilmeiseksi, että joka ikinen Robinsonin käyttämä hahmo, joka ikinen tarina, johon hän viittasi oli jonkun muun vuosikymmeniä aiemmin sepittämä. Starmania ympäröi aluksi mystiikka, mutta lopulta ymmärsin sen olevan nostalgian

myrkyttämää kierrätystä. Tarina siitä, miten hyviä muut tarinat ovat.

Nostalgiamyrkyrkin näkyvimpiä uhreja on sarjakuvamaalari Alex Ross, jonka lähes jokainen teos on kunnianosoitus – mikä vastenmielinen sanakin, “kunnianosoitus” – jonkun muun hahmoille. Kurt Busiekin kirjoittama Marvels vielä menettelee, vaikka onkin lopulta vain sarjakuvallista monumenttien rakentamista. Vastenmielisin Rossin

©DC Comics

Taas miestä kaatuu kun P’Gell rakastuu. Mutta onko Cooken modernissa versiossa oikea henki?

teos on Mark Waidin kirjoittama Valtakunta ja voima, vihalaulu siitä, miten kurjia kaikki muut paitsi vanhat supersankaritarinat ovat.

Darwyn Cooken The New Frontier -sarjakuvaa lukiessani pohdin juuri Cooken suonissa kiertävää nostalgiamyrkyä. The New Frontierissa Cooke siirtää tutut DC:n supersankarit 50-luvulle, kommunistiparanoian hallitsemiin Yhdysvaltoihin. Kyseessä oli kyllä vahvasti nostalgian värittämä tarina, joka korosti kierrättämiensä hahmojen arvokkuutta. Silti Cooke yritti jotain kertoa uutta, nousta pelkän tribuutin yläpuolelle.

Nyt Cooken käsittelyyn on annettu yksi länsimaisen sarjakuvan pyhistä lehmistä, Will Eisnerin The Spirit. Sarjan alkupään tarinat on hiljattain koottu yksin kansien väliin. Ajatus jonkun muun kuin Eisnerin Spiritistä tuntuu sekä hävyttömältä että typerältä. Naamioetsivä Spirit ei ole hahmo, joka olisi Teräsmiehen, Aku Ankan tai Tex Willerin tavoin tehnyt pesäeron teki-joistään. The Spirit on aina ollut Will Eisnerin Spirit, siitäkään huolimatta että Eisner käytti aikanaan apulaisia hahmon tarinoita piirtäessään. “Darwyn Cooken Spirit” on vain paria astetta vähemmän hävytön ajatus kuin vaikkapa “Jim Davisin Tenavat”.

Spirit ei myöskään varsinaisesti ole

hahmo, jonka uusi tuleminen tuntuu erityisen houkuttelevalta. Hahmo on arkkityyppinen mysteerimies vailla erityisempiä ominaisuuksia. Eisnerin Spirit-sarjakuvat olivat nimen omaan tarinoita, eivät vain Spirit-tarinoita: suuressa osassa Eisnerin sarjoja nimihahmon olisi voinut korvata millä tahansa vigilantella ja lopputulos ei olisi juuri muuttunut. Katsokaa esimerkiksi Alan Mooren ja Rick Veitchin Spirit-pastissi Greyshirtia, jonka seikkailut voisivat olla yhtä hyvin olla Spirit-tarinoita. Spirit ei ole varsinainen hahmo. Hän on kulissi.

Siltikin hän on Will Eisnerin kulissi. Ja nyt DC Comics ja Darwyn Cooke kaivavat Spiritin esiin Eisnerin maattua haudassaan vain pari vuotta; pari vuotta ennen Spirit-elokuvaa, jonka parissa Frank Miller häärii. Hankkeen ympärillä löyhkää nostalgian katku. Ovatko Cooken Spirit-tarinat tarinoita siitä, kuinka hyviä Will Eisnerin sarjakuvat olivat?

Cooke on yhdysvaltalaisen toimintasarjakuvan uutta mestariluokkaa ja on todettava, että Spiritissä hän on parhaimmillaan. Hänen sarjakuvansa ovat hienovaraisen näyttäviä. Cooke ei briljeeraa vaan käyttää sarjakuvavivun tilaa taloudellisesti, poikkeuksena Eisnerin alkuteoksiin viittaavat näyttävät otsikkoaukeamat. Hänen hahmoissaan

on modernista animaatiosta lainaavaa dynaamisuutta. Cooke on kertojana taloudellinen: hän kertoo kahdeskymmenessä sivussa kokonaisen mysteeritarinan käänteineen, esitellen samalla joukon uusia hahmoja ja syventäen jo tuttuja. Tämä jo sinällään on harvinaisuus englanninkielisessä nykysarjakuvassa. Kaiken lisäksi Coo-ken tarinat kertovat jostain. Parhaana esimerkkinä ensimmäisen kokoelman tarina Almost Blue, jossa nuoren punkkarin patoutunut luomisvimma – yhdistettynä sinisen avaruuskiven huumaavaan vaikutukseen! – muuttuu ensin itsetuhoksi ja sitten vain tuhoksi.

Darwyn Cooke on epäilyistäni huolimatta syytön nostalgian rikokseen. Sen sijaan Darwyn Coo-ken pöyristyttävä rikos on, että hän tekee Spirit-tarinansa sekä hyvin että omalla äänellään. Hän vie Spiritin Eisnerilta, siirtäen hahmon kohti tekijänsä unohtaneiden sarjakuvastankareiden joukkoa. Eräänä merkinä tästä on kokoelman tarina jossa Spirit kohtaa Batmanin, toisen vuosikymmeniä vanhan hahmon, joka on jo aikaa sitten hylännyt luojansa.

Otto Sinisalo

Sarjakuvia sisäiselle lapselle

Jeff Smith: SHAZAM! THE MONSTER SOCIETY OF EVIL
DC Comics

Kukaan meistä ei ole oikeasti aikuinen. Enkä puhu ainoastaan sarjakuvaharrastajista. Olemme kaikki lapsia isojen ihmisten vaatteissa. Tietysti meillä on iän mukanaan tuomia vastuita: perhettä hoidettavanamme, töitä tehtävänämme ja laskuja maksettavanamme. Kuitenkin jos voisimme, viettäisimme todennäköisesti suuren osan aikaamme verkkareissa syömässä karkkia ja leikkimässä legoilla. ”Sisäinen lapsi” on siitä huono vertaus, että sisällämme ei välttämättä ole mitään muuta kuin se lapsi. Sen sijaan että leikkisimme rallikuskeja tai ritareita, leikimme aikuisena akateemikkoja, LVI-amentajia tai yritysconsultteja.

Seuraavan kerran, kun olette vaikkapa työpaikkanne palaverissa, katso-kaa ympärillenne. Voin vanhoa, että joka ikinen puhumies ja jakkunainen huoneessa leikkisi mielummin hippaa ulkona kuin keskustelisi työasioista. Ajatelkaa tätä ja yrittäkää olla nau-ramatta.

©DC Comics

Sano nyt se!

Vuonna 1940 debytoinut sarjakuvahahmo Kapteeni Ihme on määritelty usein lapsiin vetoavaksi fantasiaksi. Lausumalla taikasanan pieni orpopoika Billy Batson pystyy muuttumaan ylivertaiseksi aikuiseksi supermieheksi. Kapteeni Ihme voi kuitenkin näyttäytyä vanhemmalle lukijalle päinvastaisena: Kapteeni on aikuinen, jolla on harteillaan koko maailman pelastaminen, mutta hän pystyykin halutessaan muuttumaan pikkupojaksi.

Tämä tulkinta vahvana tulee mieleen lukiessa Jeff Smithin Kapteeni Ihme -sarjakuvaa Shazam! The Monster Society of Evil. Mittava Luupääsarja nosti Smithin yhdysvaltalaisen sarjakuvan mestariluokkaan, mutta Luupäiden jälkeen Smith on julkaissut hyvin vähän. Shazamiakin hän työsti kokonaiset neljä vuotta. Smith on kuitenkin taas ajankohtainen, sillä Shazam! -kokoelma ilmestyi hiljattain ja äskettäin nähtiin Smithin uuden Rasl-sarjan ensimmäinen numero.

Rasl on jälleen omakustanne, mutta Shazam on tilaustyö DC-yhtiölle. Smithille on kuitenkin näemmä annettu vapaat kädet tehdä oma tulkintansa Kapteeni Ihmeestä ja onneksi Smith on jättänyt DC:n nykyisen jatkumon omaan arvoonsa ja tehnyt hahmolle uuden syntytarinan puhtaalta pöydältä. Näemme, miten kurjuudessa elävä katulapsi Billy löytää muinaisen velhon luolan ja yhdistyy punatrikoiseen Kapteeniin. Smith ottaa innolla haltuun kaikki Kapteeni Ihmeen tavallistakin supersankarisarjakuvaa kahjomman mytologian elementit puhuvine tiikereineen, supervoimaisine pikkusiskoineen ja pahoine telepaattisine matoineen.

Kaikkine fantasiaelementteineen Shazam! on hyvinkin sadunkaltainen, lapsille sopiva sarjakuva. Mutta samalla tavalla kuin sen päähenkilökin, on myös Smithin luenta Kapteeni Ihmeestä kiinnostavalla tavalla kaksijakoinen. Smithin inspiraationa on toiminut vierailu syyskuun 2001 terrori-iskujen muistomerkillä ja tarina sisältääkin viittauksia nyky-Yhdysvaltoihin. Paha kääpiövihollinen Sivana on tarinassa Yhdysvaltain oikeusministeri ja ”Heartland Security” -virasto valvoo kansalaisia. Samalla tavalla kuvaus kadulla asuvan Billyn arjesta ovat muuhun tarinaan verrattuna sangen raadollisia.

Sarjakuvapiirtäjänä Smith on verratton. Shazam!:in tarina on kevyt, mutta Smithin tavassa kuvata toimintaa – takaa-ajoa, taisteluita, piileskelyä – on mukaansatempaavaa energiaa. Kuten Luupäissäkin, Smith saattaa käyttää puolen tusinaa sivua kuvaamaan pelkästään hahmoa juoksemassa paikasta toiseen, mutta hän osaa luoda kuviinsa poikkeuksellisen hienon illuusion liikkeestä. Hienoja ovat myös Smithin piirtämät vieraan ulottuvuuden hirviöt, jotka muistuttavat tosin hieman Luupäiden rottaolioita.

Shazam! on mainio lastensarjakuva ja tervetullut uutuus harvakseltaan julkaisevalta Smithilta. Vaikka onkin väsynyt klisee kutsua lastensarjakuvaa kaikenikäisille sopivaksi, pitää se Shazam!:in tapauksessa paikkansa. Siinä tavassa, jossa ”aikuisen” maailman vaikeudet kohtaavat voittajansa lapsenmielisessä ja maagisen voimakkaassa yli-ihmisessä on jotain, joka puhuttelee kaikkia aikuisen nahoissa piilottelevia kakaroita.

Otto Sinisalo